

Abdullah Harun KORKMAZ, LL.M

Arařtırma Görevlisi

**TANIMA-TENFİZ HUKUKUNDA
YENİ EĞİLİMLER:
2 TEMMUZ 2019 TARİHLİ HUKUKİ
VEYA TİCARİ KONULARDA YABANCI
MAHKEME KARARLARININ
TANINMASI VE TENFİZİ HAKKINDA
LAHEY SÖZLEŞMESİ**

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	VII
İÇİNDEKİLER	IX
KISALTMALAR LİSTESİ.....	XV
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

LAHEY MİLLETLERARASI ÖZEL HUKUK KONFERANSI'NIN MAHKEME KARARLARI PROJESİ

1.1. LAHEY MİLLETLERARASI ÖZEL HUKUK KONFERANSI'NA GENEL BİR BAKIŞ	7
1.2. MAHKEME KARARLARI PROJESİ'NİN TÂRİHÇESİ	9
1.2.1. Genel Olarak	9
1.2.2. İlk Denemeler ve 1 Şubat 1971 Târihli Hukukî ve Ticarî Konularda Yabancı Mahkeme Kararlarının Tanınması ve Tenfizi Hakkında Lahey Sözleşmesi.....	12
1.2.3. 1970 Sonrası Dönem ve 30 Haziran 2005 târihli Mahkeme Seçimi Sözleşmelerine Dair Lahey Sözleşmesi	16
1.2.4. 2005 Sonrası Dönem.....	19

İKİNCİ BÖLÜM
2 TEMMUZ 2019 TARİHLİ HUKUKİ VEYA
TİCARİ KONULARDA YABANCI MAHKEME
KARARLARININ TANINMASI VE TENFİZİ
HAKKINDA LAHEY SÖZLEŞMESİ

2.1. GENEL OLARAK	23
2.2. SÖZLEŞME'YE KONU OLACAK KARARLARIN TAŞIMASI GEREKEN NİTELİKLER.....	28
2.2.1. Mahkeme Tarafından Verilmiş Olma.....	28
2.2.2. Uyuşmazlığı Esastan Çözen Bir Karar Olma	30
2.2.3. Hukukî veya Ticarî Bir Konuya İlişkin Olma (Sözleşme'nin Kapsamı)	34
2.2.3.1. Hukukî veya Ticarî Olduğu Hâlde Kapsama Alınmayan Konular	34
2.2.3.1.1. Gerçek Şahısların Kişi Hâllerine İlişkin Kararlar	36
2.2.3.1.2. Nafakaya İlişkin Kararlar.....	37
2.2.3.1.3. Mal Rejimleri de Dâhil Olmak Üzere Aile Hukukuna İlişkin Kararlar	38
2.2.3.1.4. Miras Hukukuna İlişkin Kararlar	38
2.2.3.1.5. İflas Hukukuna İlişkin Kararlar.....	39
2.2.3.1.6. Yolcu ve Mal Taşınmasına İlişkin Kararlar.....	41
2.2.3.1.7. Deniz Hukukuna İlişkin Bazı Kararlar.....	42
2.2.3.1.8. Nükleer Santrallerin Verdiği Zararlara İlişkin Kararlar	43
2.2.3.1.9. Tüzel Kişiler ve Kişi Topluluklarıyla Alakalı Bazı Kararlar	43
2.2.3.1.10. Resmî Sicillerdeki Kayıtların Doğruluğuna İlişkin Kararlar.....	44
2.2.3.1.11. Saygınlığı Zedeleyici Haksız Fiillere İlişkin Kararlar.....	45
2.2.3.1.12. Özel Hayatın Gizliliğine İlişkin Kararlar	47

2.2.3.1.13. Fikrî Mülkiyet Hukukuna İlişkin Kararlar.....	48
2.2.3.1.14. Silahlı Kuvvetlerin Faaliyetlerine İlişkin Kararlar	50
2.2.3.1.15. Kolluk Faaliyetlerine İlişkin Kararlar	51
2.2.3.1.16. Rekâbet Hukukuna İlişkin Bazı Kararlar.....	51
2.2.3.1.17. Tek Taraflı Olarak Yapılandırılan Devlet Borçlarına İlişkin Kararlar	53
2.2.3.2. Sözleşme Kapsamına Girmeyen Meselelerin Ön Sorun Olarak İncelenmesi.....	54
2.3. SÖZLEŞME'YE GÖRE TANIMA VE TENFİZİN ŞARTLARI.....	55
2.3.1. Genel Olarak	55
2.3.1.1. Tenfize Engel Olabilecek Durumların Sınırlı Sayı İlkesine Tâbî Olması.....	56
2.3.1.2. Esasa Girme Yasağı	57
2.3.1.3. Kararın Yerine Getirilebilir Nitelikte Olma Zorunluluğu	59
2.3.1.4. Kararın Şekli Anlamda Kesinleşmesinin Gerekmemesi	60
2.3.1.5. Kısmî Tenfizin Mümkün Olması	62
2.3.2. Sözleşme'nin İzin Verdiği Olanak: Tenfiz Ülkesinin Daha Elverişli Tenfiz Şartları Çerçevesinde Tenfiz	63
2.3.3. Sözleşme'nin Öngördüğü Şartlar Çerçevesinde Tenfiz.....	64
2.3.3.1. Olumlu Şartlar (Seçimlik Dolaylı Yetki Kuralları)	64
2.3.3.1.1. Genel Olarak.....	64
2.3.3.1.2. Kararın Aleyhine Tenfiz İstenen Kişinin Mutad Mesken Mahkemesi Tarafından Verilmiş Olması	70
2.3.3.1.3. Kararın Davalının Asıl İş Yerinin Bulunduğu Yer Mahkemesi Tarafından Verilmiş Olması	75
2.3.3.1.4. Tenfizin Kararın Alındığı Yargılamadaki Davacıya Karşı İsteniyor Olması	78
2.3.3.1.5. Kararın Alındığı Devlette Davalının Tüzel Kişiliği Olmayan Ticarî Bir Biriminin Olması	79

2.3.3.1.6. Davalının Kararı Veren Mahkemenin Yetkisine Açık Rızâ Göstermiş Olması.....	81
2.3.3.1.7. Davalının Kararı Veren Mahkemenin Yetkisine Zımnem Rızâ Göstermiş Olması.....	83
2.3.3.1.8. Kararın Akdin İfâ Edileceği Devletin Bir Mahkemesi Tarafından Verilmiş Olması	87
2.3.3.1.9. Kararın Taşınmaz Kirasına İlişkin ve Taşınmazın Bulunduğu Devletin Bir Mahkemesi Tarafından Verilmiş Olması	93
2.3.3.1.10. Kararın Aynı Bir Hakla Güvencelenmiş Bir Akdi Yükümlülüğe İlişkin Olması	96
2.3.3.1.11. Kararın Haksız Fiilin Gerçekleştiği Devlet Mahkemesi Tarafından Verilmiş Olması	97
2.3.3.1.12. Kararın Tröstün Bulunduğu veya Yetkilendirdiği Devlet Mahkemesi Tarafından Verilmiş Olması.....	100
2.3.3.1.13. Kararın Karşı Dava Açmak Suretiyle Elde Edilmiş Olması	102
2.3.3.1.14. Kararın Münhasır Olmayan Bir Yetki Anlaşmasıyla Yetkilendirilen Bir Mahkemece Verilmiş Olması.....	103
2.3.3.1.15. Tüketiciler ve İşçiler Bakımından Olumlu Şartlara Dâir İstisnalar	108
2.3.3.1.16. İkâmet Amaçlı Taşınmaz Kiraları ve Taşınmazların Tesciline İlişkin Kararlar Bakımından Aranacak Olumlu Şart	112
2.3.3.1.17. Taşınmazın Aynına İlişkin Kararlar Bakımından Aranacak Olumlu Şart	113
2.3.3.2. Olumsuz Şartlar.....	116
2.3.3.2.1. Genel Olarak	116
2.3.3.2.2. Davalının Mahkemeye Usûlüne Uygun Çağrılmamış Olması	120
2.3.3.2.3. Kararın Hileyle Elde Edilmiş Olması.....	122

2.3.3.2.4. Kararın Kamu Düzenine Açıkça Aykırı Olması.	123
2.3.3.2.5. Kararın Taraflarca Seçilen Mahkeme Yerine Başka Bir Mahkemedan Alınmış Olması	126
2.3.3.2.6. Kararın Başka Bir Mahkeme Kararıyla Çelişki Arz Etmesi.....	128
2.3.3.2.7. Kararın Alındığı Davanın Aynısının Tenfiz İstenen Devlette Derdest Olması.....	130
2.3.3.2.8. Kararın Cezalandırıcı (Punitive Damages) veya Benzer Nitelikte Bir Tazminata Hükmediyor Olması	133

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SÖZLEŞMEDEKİ TANIMA TENFİZ DÜZENİNİN TÜRK HUKUKU İLE KARŞILAŞTIRILMASI

3.1. TENFİZ ŞARTLARI BAKIMINDAN	135
3.1.1. Genel Olarak.....	135
3.1.2. Ön Şartların Karşılaştırılması	136
3.1.2.1. Hukuk Davalarına İlişkin Olma.....	136
3.1.2.2. Mahkeme Kararı Olma	136
3.1.2.3. Kesinleşmiş Olma	139
3.1.3. Olumlu Şartların Karşılaştırılması.....	141
3.1.3.1. Karşılıklılık	141
3.1.3.2. Münhasır Yetki.....	142
3.1.4. Olumsuz Şartların Karşılaştırılması.....	145
3.1.4.1. MÖHUK'ta Bulunan Şartlar Bakımından.....	147
3.1.4.1.1. Kararın Alındığı Mahkemenin Yetkisinin Aşırı Olması.....	147
3.1.4.1.2. Kararın Kamu Düzenine Aykırı Olması	149
3.1.4.1.3. Savunma Hakkının İhlâl Edildiği Bazı Hâller	150
3.1.4.1.4. Kararın Kısmen ya da Tamamen Zaten Yerine Getirilmiş veya Yerine Getirilemiyor Olması	153

3.1.4.2. MÖHUK'ta Bulunmayı Sözleşme'de Bulunan Olumsuz Şartlar Bakımından	154
3.1.4.2.1. Kararın Taraflarca Seçilen Mahkeme Yerine Başka Bir Mahkemeden Alınması	155
3.1.4.2.2. Kararın Kesin Hüküm Engeline Aykırı Olması..	156
3.1.4.2.3. Kararın Derdestlik Engeline Aykırı Olması ve Sözleşme'ye Göre Bekletici Mesele Yapma İmkânı..	160
3.2. TENFİZ USÛLÜ BAKIMINDAN	163
3.2.1. Genel Olarak	163
3.2.2. Tenfiz Davalarında Teminat Yükümlülüğü	165
3.2.3. Tenfiz Dilekçesine Eklenecek Belgeler	168
3.2.4. Tenfiz Şartlarının İspatı	169
SONUÇ	173
KAYNAKÇA.....	181
Ek : CONVENTION ON THE RECOGNITION AND ENFORCEMENT OF FOREIGN JUDGMENTS IN CIVIL OR COMMERCIAL MATTERS	207